

կիս կուգայ իւր նաւերու և նաւապի
թեան զորդանաւորներու առատութեամբը
Պերլէն թաղաքին բով 800 ունեայ
բարձրութեամբ Ֆլէնս լեռը կայ։ Ա
գեղեցկագիւր բարձունքն իւր տաներ
առաջը բալաթը գալաւորին թիւղաղդը
վրայ շինուած ըլլալով՝ չըջապատեալ է
վու պտուտաւոր խորշերով յորեւ հ
բարձրաբերձ լիւրեք կուգան չորգնան
պտալովը գայն և բազաքն իւր լեզու
ծովու մէջ իր մնայ։ Իսկ իլմինն չատ
րեխտուն է։ Ամառն առատ անձրեւ
տեղայ է ձմեռը սաստիկ ցուրտ չըներ
չատ քիչ անգամ տառ իւր կայէ։ Այս
րեխտաւորութեան չորհրդիւ յայտնի է
շինիները խիտ առատ են և պտղատու
ներ ալ իւր գանտունն։

ՏԻՐԱՆ ՆԱՀԱՐԵՏԱՆ

Ուանշիլիբը

այլևս հնարախաբաց համար:— 24 ժա-
ռու մէջ, իմնչեւ այս երեկոյ (4 Սեպտ.),
Փէշթա 26 անձինք վարակեցան և 11-
եւան հնարախոտէ:
ՓԱՐԻԶ. — 24 ժամու մէջ, 24 վար. 12
եղեակա:

ՀԱՄԱՊԻՐԻ 43 վար. 9 մեռելային
վիճակներ. — Կը ծանուցուի թէ Գորգուրի
Բիւր իշխանն յանկարծակի գլխու հիւսու
գոթիկէն ըստուր եւ ինքնասպան ըլլալ
փորձեր է Մանասուր հաստատութիւն մը
փորձեցաւ պարմանուի համար:

ՓԱՐՏԻԶ — Կը հրապարակուի թէ Մի-
լան Ա. ռուսական հաստատութիւնը
պիտի ընդունի եւ ի մտայն նորէն պիտի
կարգուի:

ՊԻՏԻՐԻԶ — Քառանդիայի տնօրինու-
թիւնը աստակարար ամեն կողմէ: Փոքր
Ասիոյ ամ. նաւահանգիստներէն եկող նաւ-
եր 11 օրուան թաւանդին պիտի կրին
ի Սուլթանի:

ՓԵՐՏԻՐՈՎՈՐԻԿ — Ոսկեբարձ կարան
մը հասան Փեթերբուրգի, ինքուրքէն (Ս-
բերկեան Սիւրբիլի) թերթը 390 րուտ
ոսկի (մէկ րուտ 13 քաշ է) Այս թանկե-
զին բնու անմիջապէս հաշտեալան Փոքր-
բաղոյ փոխադրեցաւ: Օմարի մաս, քիչ
մնաց որ կարանաւը չարագործներուն
ձեռքէն ինտր. Աստակարարները գիտէին կա-
րանաւորն անցնելու օրն, եւ դարձեալ
կարանաւը կը պարտաւորեան որը կարանաւը
կը պարտաւորեան, չորսէն իրենց ձեռքուն
արագութեան կարողեան չարագործաց
հետապնդումէն զերծ մնայ:

ԱՅՍՕՐԴԱՆ

ՀԱՄԱՊԻՐԻ 5 Հոկտ. — Երեկ 30 վար. 11
մեռելային:

ՓԵՐՏԻՐՈՎ — 18 ժամու մէջ, 31 վար. 11
մեռելային:

ՔՐԻՍՏՈՎ — Հոս 3 վար. Փոտորոցէ 1
մեռ. և այն տեսչին մաս, 1 մեռելային:

ՓԱՐՏԻԶ — 25 վար. 10 մեռելային: Հաւո
1 վար. 1 մեռելային:

ՍՈՒՅԻՆ — Փէշեմ հետախօսի ծագման
պատմաւոր, վերին Դաւանքի կողմէ հեղ-
ներուն 11 օրուան ըստարկութեան զրու-
ցաւ: Ի Զարկարտ 11 օր պիտի ըլլայ,
յորով պիտի հանուրին Սեպուրի քառանդ-
իայի մէջ անցնուած օրերն: Աստուրի զոր-
ծական եւ իւր կին թաւանդեալ կը կրին
ի Զարկարտ:

— Վերադարձի տեսնան ուրիշ վեց տա-
րու ինչու: Լուպիշեպի բանտարկութեան
պատմութիւնը լրտեսութեան համար և հաստա-
տեց 20 հազար ֆր. տուգանքի վճիռը:

ՓԵՐՏԻՐՈՎ — Կայսր պատմութեան ըն-
դունելով, Ստորին Ասորիոյ երեսփոխան-
ներուն ըստ որ նոյն նպատակի ժողովին
հայեարեան ընդացը զաւթակալական կը
գտնէ և յարեց թէ այսպէս չի կրնար շա-
րունակուիլ:

ՓԱՐՏԻԶ — Էռնէստ Ուրեան (որոյ մահը
ծանոթիքը անցնալ օր) Տերութեան ծա-
խիւք պիտի թաղուի:

ՄԱՍԿԱՐԱՆ

ՀԱՄԱՊԻՐԻ, 24 Ապրիլ	
ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ	
3 ամիս լրացող վրայ	110 1/2
3 ֆուրի	22 95
ՍՈՒՅԻՆ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ	
Երեկ երեկոյ վրայ (Սիւրբ. Գ. Սեբէ)	24 01
Ռիպոյ մէջ	—
Առաւօտու ընթացքը	24 04
Կէս օրին	24 04
Թանկութիւնը Սոմալիէ երեկ երեկոյ	82 25
— ժամ 4/5	82 20
ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ	
Փոխաւորութիւն Սեբէ	54 1/2
— B	31
— 24 04	24 04
ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ	
Ռիպոյ մէջ մէկը	3 06
Քիւրտի Ժիւրի	7 30
Պարտ. ար. Բոնու	4 32
Սոս. Եանմ. Է. վերջ	4 30
Բէթի	46 06
Բոնուի	302
Ռիպոյ մէջ երկուրոր	30 1/2
Բաժնեկցիք Լուրիսի	4, 4, 89

ԵՆԴՀԱՆՈՒՄ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՓԱՐՏԻԶ, 3 Հոկտեմբեր	
Ճանապարհ Ռանմ 3 1/2	90 47 1/2
— 4 1/2	105 97 1/2
Օսմանեան բռնադատութիւն Երեկ Գ.	21 97 1/2
Օսմ. մարտ. արմեալիք	471 87 1/2
Բերթիմէ Ժիւրի (1890)	430
Օսմանեան Երեւանի	39 12 1/2
— Բէթի բաժնեկցիք	373 75
Պարտ. Օսման	593 75
Քիւրտի Լուրի	790
Օսմանեան Ռանմ 3 1/2	93 47 1/2
Երեւանի միջոցով	500
Չէր Լոնտոնի վրայ	25 17
Օսմանիէ Օսմանեան բռնադատութիւն	380
ՍԵՐՏԻՆ	97 12 1/2
Անդ. բոնուի	21 87
Օսմ.	54 1/2
— Գ.	54 1/2
— Բ.	31
— Գ.	22 1/2
Օսմ. վերադարձ 1874	98 1/2
Փոխաւորութիւն 1877 (Տէֆան Լոն)	95
Պարտ. Օսման	19 1/2
Անդրի երկուրոր	20
Գաղապարի երկուրոր	41
Երեւանի միջոցով (Երեւանի)	99 1/2
— Երեւանի (Երեւանի)	104 1/2
Տոմարի (Երեւանի)	25 324
Փոխաւորութիւն Փոքրի վրայ	119 93
Փոքրի	47 32
Օսմանեան Բէթի բաժնեկցիք	173 30
— Երեւանի	44 30
ՓԵՐՏԻՐՈՎ	88 50
Օսմ. Բէթի	187 30
Փոխաւորութիւն Լոնտոնի վրայ	20 290
— Փոքրի	80 65

ԲԱՐՏԻԶ ԲԱՐՏԻԶ ՊԻՐՏԻՐՈՎ

ԲԱՐՏԻԶ, 3	
Փոխաւորութիւն Լոնտոնի	300
Օսմ. բռնադատութիւն Երեկ Գ.	22 07 1/2
Օսմ. երեւանի	89 25
Օսմ. մարտ. արմեալիք	372 30
Օսմ. մարտ. արմեալիք	463 75
Քիւրտի Ժիւրի	431 25
Փոքրի Օսման	598 75
Օսմանիէ	378 75

ՌԵՏՈՒԹ

ՌԵՏՈՒԹ, 21 — Երեւան

Գաղապար Ս. Օսմանեան Աղբ. Երե-
ւան վարժարանայ քարտկարութեան
և յառաջիկայութեան և մանաւորն ուս-
մանց ծրագրի ճշգրիտ գործադրութեան
հսկելու պաշտօնով Ս. Թաղաւոր եկե-
ղեցեայ լիազարկան խորհուրդը Հոգաւոր-
ծութիւն մը ընտրած է հետեւեալ տղ-
այաններէն:

1. Տ. Մամբրէ բանաւոր Քիւրապեան
2. Տօթ. Մոլիսէ Էֆ. Տիւնիսեան
3. Ծալոր Գ. Ներկուրեան
4. Գաղապար Ս. Աղաբեան
5. Ծալոր Գ. Բաւաւաւեան
6. Պարտ. Զամանեան ծառարար

Հոգաւորութեան պաշտօնով կու-
ռաւ անհամարութիւն մեզ ծանօթ
ըլլալով սա համադրումն ունինք, զի ե-
լիք մտադրութեամբ աշխատին կրնան
օգտակար ծառայութիւններ մատու-
ցանել կրթական խնդիրն, և Ռուսո-
թիւնը իրաւունք ունինք իրենց ծա-
նոցեայ ուսումնասիրութիւններէն պա-
հանել այս աշխատութիւն և վայելիչ
իրենց գործունէութեան արդիւնքը:

— Ծարձակ հոս հաստ. Նշան Էֆ.
Թորոսեան Հայ. Տաւի: Երեւան և տո-
ղաւարկութեան հմտութեամբ ար-
ժօրեան-դաստիարակ պաշտօնով ի Մա-
կարա եկրթային: Մակարայի համար
բարեբաղորդութիւն մ'է պարկեշտ ու աշ-
խատասեր դաստիարակ մ'ունենալ և
իրենց դասակարգ ապագան անոր վարժ
ձեռքը մէջ ընել: մեր յոյս ունինք որ
Նշան Էֆենդին Թորոսեան բոլորակողմ
օրտով պիտի աշխատի Մակարայի աղբ.
վարժարանայ բարեկարգութեան և յա-
ռաւորութեան և Մակարայի ժողո-
վորին ալ իւր բարոյական աշխատե-
լիքն պիտի ընծայէ և այսու կրթական
խնդիրն նոր միտմամբ արդիւնք հա-
կաւորութեան ուսումնական փափաքն իրա-
կանագործուի:

— Ս. Թաղաւոր եկեղեցեայ քահա-
նայական դատուն համար սկսուած է
չինովի երկու անհակ և մէկ օրահ. Կ.
կարտի լիք Գեր. Հայեանի Սեպուրի
սենեակներէն մին քահանայից պիտի
յատկացնէ Մատենադարանի, ուր քա-
հանայը իրենց պարագայ ժամանակին
հաւաքուելով ընկերային պարագայ
հարաւոր կարելի խորհուրդ մի է,
որ լիք քահանայ Հարք կարգաւոր ա-
ւելի կ'օգտուի և իրենց պաշտօնին իս-
կապէս վերահասու կ'ըլլան և լիք քա-
հանայից դատուն պատկանեալ գրեմա-
ն և միջազին խորհուրդ զուրս կուգան և
լոյս ու արեւ կը տեսնեն:

Յոյս կայ որ 10-15 օրէն աստուրի
քահանայից նորակառույց խմբարանը
— Գաղապար Ս. Թաղաւոր և Ս.
Թաղ լիազարկան աղբարան լիաժամկա-
լիւնք նորարար անդամներով յարաւոր
ծառայութեան մէջ են: Աղբարան խը-
նամակութիւնը մեր քաղաքի համար
փրկական պաշտօն մի կըսած է արքան
և կարտակող դատու ժողովրդեան: մա-
նաւանդ ձմրան եղանակի մէջ որ ա-
ռաւել եւս աղբարան և տառապիւղը,
որն ու աշխի տառապիւղս կը եկողին
որոշ չարակամակ հարցադիւք գտալ ի
հարկին ամուլն, ալիւր, կոշիկ, դուր-
պալ, հանդերձ կը տրուին, և իմէ հիւ-
անդէ, և անմիջապէս բժիշկ, դեղ,
կաթ, մին ինչ ինչ որ կարելի է: Եր-
կու թագ տարեկան 15-16,000 զրուշ
ծախք ունին աղբարան օգնելու, եւ
այս մի միայն գանձանակի, եկեղեցեայ
մէջ պիտի և տարին մէկ անգամ կա-
մաւոր նուէրներ հաւաքելու միջոցաւ:

Գաղապար աղբարան լիաժամկա-
լիւնք աշխատութիւնը և զիմովեան
ծառայութիւններն արժանի են քաղա-
քացեայ կեանքին շնորհակալութեանց,
որոշ զինք պարտաւոր եմք:

— Կրթութիւն լիք Գեր. Հայեանի Սե-
պուրի Կիւրապեան չարժան կը մնին
ի Մակարա վարժարայ Ս. Թաղի կրթ-
կի օր Պարսիկի Պ. Երեւան Կրթարանը
քահանայ ձեռնադրուի: Փոխաւորութեան
բաւականին ուսեալ և պարկեշտ դա-
ստարանի մի է, եկեղեցեայ կըսած
միջոցով ձայնակութեան հմուտ և
ձայնի աղբարան, և մէկ քանի տա-
լիներ Երեւանի Ս. Աստուածածին ե-
կեղեցեայ մէջ երաժշտութեան պաշտօն
վարած է Գեր. Տ. Մամբրէ Սեպուրի
Խոյրիկներին առաջնորդութեան ժամա-
նակ:

Կրթութիւն լիք Տ. Հայեանի Սեպուրի
Մակարայի ի կեկողութիւն, ի ծարարե-
լի անտի յիշելիք լիաժամկալ աշխա-
լիւն մը ընելու մտադրութիւն ունի:

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ

ՎԱՐՏԱՐԱՆ

Կրթական ու արհեստական գործի մէջ
նշանաւոր ազգ. հաստատութեան մը հա-
մար Ռեւոլուցիոն պատահական աշխա-
րները յոսամ լիք հասարակաց ուղարկու-
թեան պիտի չլինին:

Սանատիան վարժարանի համար զը-
րածներն նորութիւն մը գուցէ չլինին ան-
ուշտ, այլ նորութիւն անկողն տպաւո-
րութեանց մէջ պիտի օրնէր: Յուշեմ ՉՅՈՒ
էր, որ մասնաւոր գործով Մուշեմ ի Կա-
րտի ինչ, գործ մը սակայն որ ինչ կ'ըն-
ծայէր ազատ ժամանակ, և եւ կ'ընէր
այդ ժամանակ օգտակար կերպով գոր-
ծածելու, եւ ո'րքան մեծ եղաւ ուղարկու-
թեան, երբ լսելիք լիք նոյն վարժարանի
քննութիւնները շատով պիտի մնային, և
ընթերցալի կրնային արգելք մ'աւ չկայ,
որպիսիութեան ապագայութիւն էր: Զմա-
պարտութեան թիւն անհանգստութեան
ներք լիովին հանգստեալ առած վճարի որ-
քան կարելի էր հետամուտ լինել քննու-
թեան:

Թեանց, և փոքր ինչ ի մտայն ծանօթեալ
վարժարանի ուսումնական հանգամանքի,
գաւառականութեան կուսակի ծրագրի կ'ը-
պարտակերու հետ: Յանդիւրեան իրա-
գործելու ո'չ մի արգելք: Սակայն առա-
ջուց յայտնելով որ մանրամասնութեան
մէջ մտնել պիտի չկարողանամ, այլ ըսե-
լիս ընդհանրացումներ պէտք է լինին,
մանաւանդ որ մանրամասնութեանց իսկ
պէտք չկայ, որովհետեւ գործն արդէն
ինքն իրեն համար կը խօսի ամեն ծարար
իշխաններ և զիւրիներ բարձր. սկսիմ:

Վարժարանի քննութիւններն սկսան
յունիս 22ին, և վերջացան յուլիս 11ին,
երեք շաբաթ ժամանակ: Ընթացեալը Զ.
գաւառանի աշակերտներուն առաջին շա-
բաթին լեզուներէ և ուսողական գիտու-
թիւններէ նշանակուած էին գաւառի խը-
ղիւնը, որոշ համար ժամանակ էր դըր-
ուած առ. Ժ. 7-12, մինչ միւս նոյն ժա-
մանակի մէջ ուրիշ դասարաններն եւս
բերանացի քննութիւնները կը կատարուէին
յատուկ զոջա համա որոշուած երկու մեծ
դասարանի մէջ, ուր ներկայ կը լինէին
սովորաբար աշակերտներու ձեռքներ և քա-
ղաքի բանակէտ ու հետաքրքիր դասը: Իսկ
վերջին շաբաթին, ուր քաղ. վերջիւնայ
ընթերցալիներ կարող էին երեկայ դա-
տիկ անհատական հետաքրքրութիւնը քաղ-
թիւնը, քննութիւններուն իրենց հանդի-
սակցայ որոշուած էր վարժարանի հնոր-
ւէնք: Կարուած մասին վերնաշարքը, ըն-
դարեան օրահ մը զարգարուած աշակերտ-
ներու ձեռքով գծած գեղանկար պատկեր-
ներով:

Քննութեանց ընդհանուր արդիւնքին
հետամուտ լինելով, եւ գոյալ զոյս յառա-
ջողութեան հակապահանք բաշխու զրայ:
Թողնելով աշակերտներէն մասնաւոր բա-
ցարկութիւնները, որոշ թուովեան աղ-
բերը ոչ թէ դպրոցի մէջ պէտք է որոնել
այլ նոյն իսկ այդ աշակերտներու իրենց
մէջ աշխատակարար աշակերտներու մասաց
պատասխանները, համարակալութիւնը, ի-
րենց բաժնիք հանգիստը անհոս գովաբ-
արժանի են: Առաւել ուշադրութեան ար-
ժանի է դպրոցական ծրագրին ու նորա
գործարարութիւնը: Վերջինն նկատմամբ
խոսք մը չունիմ գրելիք, արդէն հասարա-
կաց յայտնի է Սանատիան վարժարանի
դասանդութեան գրութիւնը, յար եւ
նման Գերմանական, որ միմիայն միա-
ուած գրութիւն է աւանդուած աշակեր-
տի հոգեւ և սրտի մէջ մարմնացնելու: Հա-
տերը գիտեալ էր, շատեր տեսել են,
չառ անգամ նկարագրուած է արդէն, և
այդ է միակ պատճառը, որ Սանատիան
վարժարանի աշակերտը դասակարգաբար կը
լորտի, գիտակցաբար կը գրէ, գիտակցա-
բար կը խօսի: Իսկ ծառայի գալով Սա-
նատիան վարժարանի ուսման ծրագրի
ծաւալ մեծ տեղ ունի առհասարակ հոյոց
դպրոցական գործի մէջ մէկ ուսարկայի
փրագրեմամբ, որուն հետանդին ամե-
նամեծ իրաւքով: Կրթութիւն, մայրենի լե-
զուն, ուսողական գիտութիւններն առ
հասարակ, պատմութիւն, աշխարհա-
րութիւն, բնական գիտութիւնները, բա-
լարի ալ իրենց տարբարակ մեթոդները ու-
նին իրենց կարեւոր տեղը և կաւանդութիւն
կարելի է ասել առաւել գործնականացնա-
լիս տեսակներէն, ուրիշ խոսքով աղա-
կերան իւր ինչպիսի կարող է եւ գոր-
ծարկել կենսական մէջ, բան մը, որ որքան
ինչ յայտնի է, կը պակսի մեր ուրիշ դըպ-
րոցներու մէջ:

Վարժարանի մէջ աւանդուած բոլոր ա-
ռարկաներու վերջնական նպատակը որքան
եւ ըմբռնել կարողացալ կ'առաջնորդէ ա-
շակերտին դէպ ինչպիսի նպատակը, Էր-
նիք բարի մարդ և բարի քրիստոնեայ, ճը-
մարտական քաղաքացի, երկրին և պետե-
ութեան արժանատու և հաստատարի անդամ
իրաւաւոր ստացալի մէջ: Եւ կը պատ-
աստուի կենսի մէջ ըստ իւր կայանի
վարել արժանաւորացնալ իւր պատճառը,
զոր նախախնամութիւնը շնորհիւ է իրեն և
այդ ապագայի մէջ իւր կենսիկն առաջ-
նորոգ ստացը, իւր կրօնական-բարոյական
կրթութիւնն է: Սանատիան վարժարա-
նի աշակերտը իւր ստացած կրթական կրթ-
ութեան շնորհիւ կը եկեղեցեայ վարժած
անձնու իրեն մը և հոգի մը կը կրէ իւր
մէջ առ յաւտ: Իւր արդիւն շատ մօտիկ է
նա, իւր հողաւոր փարկի: ուղիւ մտածել
կենսիկ առաջին քաղաքական պարագա մը
կը համարէ իրեն, և մեծ խնդրութեան
արժանի է վարժարանը այդ բանի մէջ ու-
նեցած իւր մեծ յաջողութեան համար, ու-
րուն մէջ յաջողիլով ամեն բանի մէջ յաջո-
ղի կը նշանակէ: Գանիք քանի ուրիշ դըպ-
րոցներ տարբոր սանիւր կը ձեռնալնմ,
որոնք իմաստասիրութեամբ իմաստասիրին կը
ձայնեն հրապարակի վրայ, ոտակոյտիւրով
մեր ժողովրդական սրբութիւնները, նա-
խապաւարում համարելով ժողովրդեան
հաւաքը և զիւրիներ ուրիշ ինչ:

Թէ ո'րքան կրթական է կրթութիւնը
Սանատիան վարժարանի մէջ, գործն
մեծ պայտքը է անցնել 1890-91 ին աւա-
րուց պարտեան միանալ Ուսողական
փորձը նոյն վարժարանի ստորին դասա-
րաններու մէջ: Նախկին արժանատու ա-
մար Ռեւոլուցիոն պատահական աշխա-
րները յոսամ լիք հասարակաց ուղարկու-
թեան պիտի չլինին:

Սանատիան վարժարանի համար զը-
րածներն նորութիւն մը գուցէ չլինին ան-
ուշտ, այլ նորութիւն անկողն տպաւո-
րութեանց մէջ պիտի օրնէր: Յուշեմ ՉՅՈՒ
էր, որ մասնաւոր գործով Մուշեմ ի Կա-
րտի ինչ, գործ մը սակայն որ ինչ կ'ըն-
ծայէր ազատ ժամանակ, և եւ կ'ընէր
այդ ժամանակ օգտակար կերպով գոր-
ծածելու, եւ ո'րքան մեծ եղաւ ուղարկու-
թեան, երբ լսելիք լիք նոյն վարժարանի
քննութիւնները շատով պիտի մնային, և
ընթերցալի կրնային արգելք մ'աւ չկայ,
որպիսիութեան ապագայութիւն էր: Զմա-
պարտութեան թիւն անհանգստութեան
ներք լիովին հանգստեալ առած վճարի որ-
քան կարելի էր հետամուտ լինել քննու-
թեան:

Սանատիան վարժարանի համար զը-
րածներն նորութիւն մը գուցէ չլինին ան-
ուշտ, այլ նորութիւն անկողն տպաւո-
րութեանց մէջ պիտի օրնէր: Յուշեմ ՉՅՈՒ
էր, որ մասնաւոր գործով Մուշեմ ի Կա-
րտի ինչ, գործ մը սակայն որ ինչ կ'ըն-
ծայէր ազատ ժամանակ, և եւ կ'ընէր
այդ ժամանակ

Իսկողական տեղեկութիւնչ Համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Ե. Պոստը, ԽԵՐՈՆ, ՔԱՅԱՐԱ ԷՈՆ՝